

TÜREV PİYASALAR (Vadeli İşlem Piyasaları)

Prof. Dr. Güven SAYILGAN
Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi
İşletme Bölümü Muhasebe-Finansman
Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

SWAP İŞLEMLERİ

SWAP

- * Kelime anlamı olarak değiş-tokuş demektir. Değiş tokuş edilen farklı kriterlere göre belirlenen nakit akışlarıdır.

TEMEL SWAP UYGULAMALARI

- * Temel olarak iki şekilde uygulanmaktadır:
 - * Faiz Swapları (Interest Rate Swaps)
 - * Para/Döviz Swapları (Currency Swaps)

FAİZ SWAPLARI

- * İşletmelere,
 - * sabit faiz üzerinden belirlenen faiz ödemelerini değişken faize;
 - * değişken faiz üzerinden belirlenen faiz ödemelerini sabit faize

dönüştürebilme olanağı verir.

SABİT $\Rightarrow \Rightarrow \Rightarrow \Rightarrow$ DEĞİŞKEN

DEĞİŞKEN $\Rightarrow \Rightarrow \Rightarrow \Rightarrow$ SABİT

DÖVİZ/PARA SWAPLARI

- * İşletmelere, belli bir para birimine göre oluşan nakit akışlarının başka bir para birimine dönüştürülmesi olanağı sağlarlar.

BİLANÇO DIŐI

- Swap işlemleri yapıldığında, işletmenin borçlarının ve alacaklarının tutarlarında bir değişiklik olmamaktadır.
- Böylece işletmenin kredideęerlięi olumsuz olarak etkilenmemektedir.

SWAP - GELİŐİMİ

- * Paralel borçlanma (“back to back loans” / Parallel Loans) swap işlemlerinin başlangıç uygulama biçimi olarak kabul edilebilir.

Paralel Borçlanma-1

- * Türkiye'deki ABD'li yavru şirkete Türk ana şirketi; ABD'deki yavru Türk şirkete ABD'li ana şirketin aynı tutar veya aynı satın alma gücüne sahip nakit sağlamasıdır (Borç vermesidir).

Paralel Borçlanma-2

- * Paralel borçlanma, esas olarak iki farklı borçlanmadır. Sıkı kambiyo rejimlerinin uygulandığı, para transferine ilişkin önemli sınırlamaların olduğu koşullarda yararlı sonuçları olmuştur.

Para Swapı-1

- * Ağustos 1981, IBM ile Dünya Bankası arasında Swiss franc ve U.S. dollar arasında bir döviz swapı yapıldı.
- * IBM İsviçre'de en çok tanınan şirketlerden birisiydi.

Para Swapı-2

- * IBM U.S. dollar cinsinden; Dünya Bankası da Swiss franc cinsinden borçlanmak istiyordu.
- * Dünya Bankası İsviçre piyasasına birçok kez tahvil satmıştı.

Para Swapı-3

- * Dünya Bankası AAA ratingine sahip bir kuruluş olarak ABD’de uygun borçlanma olanaklarına sahipti.
- * Dünya Bankası, ABD piyasasından IBM’e göre daha uygun koşullarda borçlanabilmekteydi.
- * IBM’de İsviçre’de Dünya Bankası’ndan daha uygun koşullarda borçlanma olanağına sahipti.

Para Swapı-4

- * IBM'in İsviçre Piyasası'nda; Dünya Bankası'nın ABD Piyasası'nda karşılaştırmalı üstünlükleri oluşmuştu.
- * Teknik olarak swap yapılmasına uygun koşullar vardı.

Para Swapı-5

- * IBM'in İsviçre Piyasası'ndan; Dünya Bankası'nın ABD Piyasası'ndan sabit faizle borçlandılar.
- * Yükümlülüklerini değiş-tokuş yaparak amaçlarına ulaştılar.

Faiz Swapları-1

- * Döviz swaplarında yaşanan karşılaştırmalı üstünlüklerden yararlanma uygulaması, bankalara geniş ve bakir bir alanı göstermiştir:
- * Farklı kredi değerliğine (rating) sahip kuruluşların borçlanmaları durumunda sözkonusu olacak faiz oranları arasındaki mukayeseli üstünlüklerden yararlanmak.

Faiz Swapları-2

- * Daha yüksek kredi notuna sahip işletmeler, düşük kredi notuna sahip işletmelere göre, borçlanmaları durumunda hem sabit hem de değişken faiz olarak daha düşük oranlarda borçlanabilmektedirler.

Faiz Swapları-3

- * “Daha uygun” karşılaştırmalı üstünlüğün olduğu faiz oranına göre borçlanmayı gerektirmektedir.
- * Faiz swapı yapılmadan önce, kredi notu yüksek olan işletmenin; sabit faizli mi, değişken faizli mi borçlanmasının daha uygun olacağı saptanmaktadır.

Faiz Swapları-4

- * “Daha uygun” karşılaştırmalı üstünlüğün olduğu faiz oranına göre borçlanmayı gerektirmektedir.
- * Örneğin daha uygun olanın sabit oranlı faizle borçlanmak olduğu belirlenmiş ise, kredibilitesi yüksek olan işletme sabit faizli olarak borçlanır.

Faiz Swapları-5

- * Kredibilitesi düşük işletme de değişken faizle borçlanır.
- * Taraflar borçlanmadan kaynaklanan yükümlülüklerini değiş-tokuş ederler.
- * Borçlanmalar;
 - * Eşit tutarlarda,
 - * Eşit vadelerde olmalıdır. (Genellikle)